

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: **Dr. Franciscy Lajos.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9 szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasásos petit sor ára 16 fill. Többszöri közlésnél árkedezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fill.

A vasárnapi munkaszünetről.

A Magyarországi Katholikus Egyesületek Országos Szövetsége nagyfontosságú felirattal járul a képviselőház színe elé.

E feliratban a szövetség a vasárnapi munkaszünetet illetőleg behatóbb intézkedést kér a törvényhozástól, s e célból az 1891: XIII. t.-c. alapos revízióját sürgeti.

A társadalmi rend és nemzeti felvirágzásunk szempontjából felette kívánatos, hogy a vasárnap megszentelése egy általánosabb, a mezői munkásokra és házi cselédekre is kiterjedő, az összes munkásszervezetek jogos érdekeit felkaroló törvénnyel biztosítsák.

Örömmel üdvözljük ennél fogva a Magyarországi Katholikus Egyesületek Országos Szövetségének igazi, nemes humanizmustól sugallt feliratát, mely egész terjedelmében így hangzik:

Tisztelt Képviselőház!

Az ember munkára van teremtve; rendeltetésének csak az tesz eleget, aki tehetségéhez és erejéhez képest akár szellemi, akár fizikai munkát végez, s annál hasznosabb tagja a társadalomnak, annál jobban teljesíti hazafias kötelességeit, minél nagyobb munkát végez, akár szellemi, akár anyagi téren.

A túlfeszített munka azonban tönkretesz az emberi szervezetet, korán megbénítja azokat a karokat, melyeknek a családfenntartásért dolgozniok s ha a szükség kívánja, a haza védelmében küzdeniök kellene; elvonja az embert erkölcsi hivatásától, megfosztja a művelődés eszközeitől s rabszolgává alacsonyítja.

Ennek a szempontnak elhanyagolása és mellőzése rendkívül káros hatással lehet magára a nemzet életére és fejlődésére, mert a munkásosztályban tönkretesz a vallásosságot és erkölcsi érzéket, megrontja családi életet, megsibbasztja a jövő nemzedékek erejét, elégedetlenséget teremt s végre az embereket az anarchizmus karjaiba tereli.

A hetedik nap munkaszünete mellett nemcsak a vallási kötelelem, hanem a tudomány is hallatja szavát, miután Pettenkoffer és Niemeyer biológus alapon kimutatták, hogy az emberi szervezet, de sőt még az állaté is, épp úgy megkívánja a hetednap pihenést, mint ahogy bizonyos időközökben megkívánja a teljes nyugvást, az alvást.

Ennek figyelembe vételével a magyar törvényhozás csakugyan feladatának is tekintette az ipari munkások számára a vasárnapi munkaszünetet törvénnyel biztosítani, midőn az 1891: XIII. törvény-

cikket megalkotta. — Azonban, tisztelt Képviselőház, ez a törvény a jelen alakjában nem felel meg a hozzáfűzött óhajoknak és reményeknek, mert sem elegendő erkölcsi alappal nem bír, sem a munkásosztály viszonya iránt kellő figyelemmel nem viseltetett s azonkívül megtartása megfelelő ellenőrzés alatt nem áll, miért is revíziója elodázhatatlan szükségletnek mutatkozik.

A Magyarországi Katholikus Egyesületek Országos Szövetsége ennél fogva, az 1901. évben tartott Második Országos Katholikus Nagygyűlés megbízásából is, azon kérelemmel járul a t. Képviselőház elé, hogy az 1891: XIII. törvénycikket revízió alá venni s azt a következő pontokban módosítani, illetve kibővíteni méltóztassék:

A) A munkaszünet ne csak a vasárnapokon és Szent István király napján legyen kötelező (1. §.), hanem pl. a német birodalmi munkásvédelmező novella (Arbeiterschutznovelle 1891.) mintájára, legyen kötelező a kereszténység főbb ünnepein is; ilyenek gyanánt tekintendők legalább is: Karácsony, Újév, Úrnapja, Nagyboldogasszony és Mindszentek ünnepei.

B) A vasárnapi munkaszünet a gyár-iparnál az eddigi 24 óra helyett (2. §.)

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Utazás a föld alatt.

Nincs közelebbi rokona az embernek a földnél. Nem hiába nevezi anyjának. Földből lett az ember teste, föld termi meg az embernek a kenyere, az forraszik neki egészséget az ivóvíz kristályaiban és a légkör ózójában.

És az ember még sincs megelégedve a földdel. Föléje vagy alája vágyik. A magasból akarja lenézni, vagy a mélységből megvetni. Az első repülőgép feltalálójának Dedalosnak rengeteg sok utazója van, a kik mindnyájan a magasságból akarják lenézni a földet. Az első földbúvárnak, Vulkánnak, a ki mérgeben tüzet okádott a földre, számtalan a követője, s ezek valamennyien fúrják, hasogatják, szedelik a föld gyomrát, mintha mondanák: Az arcod szép, képed ójóló, színeid ragyogók, ruházatot sokféle, pompás és ékes, de mindez nem kell nekünk. Itt alant, a sötét mélységekben, itt az omladozó rétegek tömbjei között, ebben a fullasztó gőzöktől terhes légkörben, itt érezzük mi az élet kellemeit.

A föld színén járni-kelni már akkor is kevés volt az embernek, a mikor még majd semmit

sem ismert a föld tájaiból. Hát hogyne volna neki kevés, szűk és kicsiny a föld színe a XX. század kezdetén, a Szaharát átszelni készülő vasutak és az óceánokat mesés sebességgel hasító gyorsgőzösök korszakában.

Fel tehát a levegőbe Santos-Dumont léghajóján, le a föld alá a gőz és villamosság hajtó erejével. Amott nincs nagy szerencséje az embernek, legutazásai még bizonytalanok és veszélyesek. Emitt azonban nagyszerűen utazik, könnyebben, biztosabban és gyorsabban, mint a föld felett.

Albion fővárosa ezt fényesen bebizonyította. Ott az óriási forgalom lebonyolításának nélkülözhetetlen eszközei a földalatti vasutak.

London belvárosának „Inner Circle” utcáin járkalva az idegen az utcák legnyitabb helyein üvegtetőzetű, tágas csarnokokot vesz észre, melyek a nagy vasuti állomások csarnokaihoz hasonlítanak. Ajtó nélküli, szabad bejáratok vezetnek a csarnokokba, melyeknek félkörben elhelyezett helyiségeiben vasuti menetjegyeket árulnak. Egy-egy ilyen csarnokban 6—8 vasuti pénztár van, melyek reggeltől estig nyitva vannak és reggeltől estig, a nap minden órájában, minden percben jegyvásárló közönségtől vannak megszállva. A csarnokok jobb oldali bejáratán át állandóan jönnek, a baloldali állandóan mennek az embe-

rek. Egy méhköphöz hasonlítanak e csarnokok, melynek egyik nyílásán keresztül a dolgozó méhek bemennek, a másikon pedig kijönnek. Tolongás nincs a pénztárak körül, mert a hol egyszerre 8 ember vásárolhat menetjegyet, ott a legélénkebb forgalom mellett is mindenki könnyű szerrel hozzájuthat a pénztárhoz.

Megvásárolván a jegyet, széles, kanyarodó és több emeletnyi magasságot átfogó lépcsőn lemegyünk a föld alá, sokkal mélyebbre, mint a a milyen mélyen fekszenek London 4—8 emeletes házainak az alapjai. Itt ebben a mélységben fogunk most utazni mintegy 8000 utca és négyszázezer háznak az alapfalai alatt. Azaz csak utazhatunk, mert egyszeri utazással a föld alatti vasuti hálózatnak csak egy kis részét járhatjuk be. De ha valaki azzal szeretne dicsekedni, hogy Londont egy nap alatt bejárta, s ettől a dicvágytól ösztönözötve, egész nap a föld alatt utazgatna, valóban négyszázezer háznak az alapfalai alatt vezetne az útja.

Az itt jelzett számok nagyságán ne akadjunk meg. Londonban a külvárosokat is beszámítva 900,000 lakóház van. Ezek közül mintegy 250 ezer a külvárosokra esik, a többi az „Inner Circle”-hez tartozik. A külvárosok házai a földalatti vasuti hálózat mérésénél nem jöhetnek

hosszabbították meg 36 órára, szombat este 6 órától hétfő reggel 6 óráig, oly kivételes esetekben, ahol ez nem eszközölhető, legyen a 24 órás szünet éjfélől éjfélig számítandó. Mert csak az ilyen munkaszünet bír egyszersmind erkölcsi értékkel, csakis ez teszi lehetővé, hogy a munkás vallási kötelemeinek megfelelően és családja ügyeivel foglalkozhassék, míg a törvény eddigi rendelkezése csak annyi időt biztosít munkaszünetkép, hogy testi fáradalmait kipihenje, vagy esetleg lankadó erejét mértéktelen élvezetekkel felizgassa.

C) A sátoros ünnepeken, úgymint: Karácsony, Husvét és Pünkösöd kettős ünnepein 48 órás munkaszünet biztosítottatik.

D) Az 1891: XIII. t.-c. 4. §-a úgy módosították, hogy azon iparnemeknél, melyeknél az ipari munka vasárnapokon is végezhető, köteles legyen az illető iparúzó az ezen munkánál alkalmazott munkások olyatén felváltásáról gondoskodni, hogy a munkások minden második héten egy teljes, vagy minden héten egy fél vasárnapon, és pedig ez utóbbi esetben felváltva, délelőtt és délután, munkaszünetet élvezzenek; mert a törvény jelenlegi intézkedése, mely minden hóban csak egy egész vagy két fél vasárnapot biztosít, úgy vallás-erkölcsi, mint humanitárius és egészségi szempontból nem nyújt kielégítő védelmet a munkás- és iparosztálynak. Azonkívül azoknak a munkásoknak a számára, kik kivételesen a vasárnapi munkára vannak szorítva, biztosítani kell a jogot, hogy a reá következő hét folyamán legalább is 24 órás munkaszünetet élvezhessenek.

E) A vasárnapi munkaszünet terjesztették ki a kereskedelmi alkalmazottakra is, olyformán, hogy azok ne csak egy szabad délutánnal rendelkezzenek, hanem a délelőtti folyamán vallási kötelemeiknek is eleget tehesse.

F) A mezei munkásokra nézve pedig oly módon alkalmaztassék a vasárnapi munkaszünet, hogy az istentisztelet idején a mezei munka szüneteljen.

Midőn ezen kérelmünket a tisztelt Képviselőházhoz felterjesztjük, reméljük, hogy a magyar nemzet erkölcsi fellendülése és anyagi jóléte érdekében a törvényhozó testület azt becses figyelmére méltatja.

Budapest, 1902. június hó 5-én.

A Magyarországi Katholikus Egyesületek Országos Szövetsége nevében:

íj. Zichy János gróf,
elnök.

A F. M. K. E. évkönyve 1901-2-ről.

A folyó hó 27-én Selmec-Belabányán tartandó közgyűlés elé terjedelmes jelentéssel lép a F. M. K. E. vezetősége. A jelentés egy 182 lapra terjedő füzetben, jobban mondva kötetben látott napvilágot, egy valóságos évkönyvben, mely már terjedelmével is túlszárnyalja a füzetes évi jelentések arányait. A gondos és kimerítő részletességgel összeállított évkönyvet az egyesület főtákará, Clair Vilmos szerkesztette.

Vannak ebben az évkönyvben adatok, melyeket örömmel veszünk tudomásul, vannak rajzok, vázlatok az egyesület kulturtörkéveiről, melyekről minden jó hazafi csak elismeréssel nyilatkozhatik.

Örvendetes az egyesület jövedelmeinek fokozatos és jelentékeny emelkedése, mely két év előtt kezdődött 1900-ban, s az anyagi erőök szorgalmas gyűjtése és takarékos gazdálkodás folytán már a következő évben, 1901-ben számottevő eredményhez vezetett, a mennyiben ennek az évnak a mérlege 9178 kor. 30 fill. fölösleggel záródott. Az 1902-ik évnak január-juniusi forgalma, mely az 1901-ik év hasonló időszakának összeforgalmához viszonyítva 3426 koronával kedvezőbb, reménytelen engedi, hogy a folyó év még jelentékenyebb bevételi fölösleget fog eredményezni.

Ezeket az évi többleteket természetesen a megelőző években elköltött törzsvagyonnak visszatérítésére fordítja az egyesület. Célzerű lett volna feltüntetni, mennyit költött el az egyesület a törzsvagyonból a deficités években, akkor a közönség némiképp tájékozhatná magát arról, hogy mikor jut az egyesület abba a kedvező helyzetbe,

hogy a bevételi fölöslegeket az egyleti tevékenység fejlesztésére fordíthassa.

Tekintélyes összeget tesznek ki az 1901-ik év folyamán befolyt adományok, melyekben a különböző címeken eszközölt leírások teljes fedezetet találnak.

Nagyon megkésétt, de mégis helyeslendő erély vezette az igazgató választmányt abban az elhatározásban, hogy a körmöcbányai, u. n. Schimo-hagyatékot az egyesület minden áron megszabadítja. Ez a hagyaték, az évkönyv szavai szerint, az eredendő okát képezi annak a jövedelmi hiánynak, mely az egyesület zarszámadásaiban évről-évre mutatkozik. Az igazgató választmány ennélfogva azt javasolta a múlt évi közgyűlésnek, hogy a szerencsétlen hagyatékot még anyagi áldozatok árán is túladhasson. A közgyűlés a javaslat értelmében határozott, s ehhez képest a hagyaték most van árverés alatt, melynek eredményeképp az évkönyv szomorú kilátásba helyezi, hogy mire a folyó évi közgyűlés összeül, az igazgató választmány „abban a sajnálatos kényszerhelyzetben lesz, hogy a hagyaték címén nyilvántartott vagyonnak teljes leírását fogja inítványba hozni.”

A leírandó vagyon áll ingatlanok, ingóságok és követelésekből 107,914 kor. 88 fill. értékben, továbbá a központi pénztár követeléséből 51,832 kor. 93 fill. összegben. Ennyit költött ugyanis a központ a hagyatéki vagyon értékesítésére — haszontalanul. Eltűnik tehát a leírás folytán az egyesület vagyoni kimutatásából 159,747 kor. 81 fillér, melyből a hagyatékba befektetett 51 ezer és néhány száz korona tiszta vesztesége az egyesületnek, kidobott pénz, melyet a vezetőség az egyesület kulturcéljaitól elvont, holott az egyesület pénzt csak kulturcélokra szabad fordítani.

Nagyon ohajtanók, ha az elnökség és az igazgató választmány ezen a keserű tapasztalaton okulva, az egyesület pénzt ezentúl semminemű bizonytalan értékbe be nem fektetné.

Ilyen bizonytalan érték a Sembery-féle hagyaték is, melyre az egyesület eddig már ügyészi előlegekben 2449 kor. 91 fillért költött. A közgyűlés nagyon helyesen tenné, ha az örökségről a folyamatban levő per további esélyeinek bevétele nélkül egyszerűen lemondana. Az ügyészi jelentésből mindenki meggyőződhetik, hogy nagyon csekély a valószínűség az egyezség létesülésére, ha pedig tovább fog folyni a per, akkor — maga az ügyvéd mondja — igen valószínű, hogy annak befejeztéig az egész vagyon megsemmisül.

Jó lesz tehát kilépni a perből, a míg az egyesület be nem veri magát nagyobb kiadásokba.

számba, mert e hálózat csak a belvárosra terjeszkedik ki, úgy hogy ha folytatni akarjuk utunkat és a belvárosból valamelyik külvárosba akarunk átmenni, már nem utazhatunk a föld alatt, hanem nagyon is a föld felett, széles vasúti töltésen, mely magasabb mint a külvárosok háztetői.

Csodalatszerű meglepetés keletkezik az emberben, valahányszor a földalatti vasutról a külvárosokba induló vonatokra átszáll. Most még 4—8 emeletnyi mélységben robogtunk, semmit sem látva a világvárosból, semmit sem hallva annak kábitó zajából, egy negyed óra múlva már 4—8 emeletnyi magasságban az utcák felett egy színvonalban a házak tetőivel, sőt annál magasabban repül velünk a vonat, melynek dűbörgését elnyeli a gyárak zakatolása és a teherszeke-
rek fűszaggató zöreje.

De térjünk csak vissza a földalatti utazáshoz, mely a belvárosnak 650 ezer háza közül, mint már jeleztük, körülbelül négyszázezer háznak az alapfalai alatt folyik le. E szerint nem az egész útvonal vezet a föld alatt, hanem annak csak mintegy $\frac{3}{4}$ része. Egyes helyeken ugyanis a vasut kifut az alagútból és magas, égnek meredező falak közé fúrja be magát, melyek között szédítő gyorsasággal siklik tova. Ez olyan helyeken fordul elő, az útvonalnak azon a pontjain,

melyek felett házak nem emelkednek. Ezek a pontokon mélyen behasították az utcát, falat vágta egészen a föld alatti útvonal szintjéig, fönt az utcán a hasadékokat vas korlással körülzárták, az utca forgalmát pedig másfelé terelték.

Ha az ilyen utcai mélyutak korlátaira támaszkodva, letekintünk a tátongó mélységbe, az alattunk robogó vonat olyannak tűnik fel, mint a gyermekszobák játékvasuta, melyet a játszó gyerek egy felnőtt embernek a lábai előtt elrobogtat.

A napsugár megtört fényvel leszűrődik a mélyutak fenekére, halványan megvilágítja a pályatestet, bágyadt tekintetével bepislog a vasúti kocsikba, melyekből szállongva tódul ki az alagutak füstje. Az ember fellelegzik, mihelyt a fojtó füst egy kissé kitarakodott, a szemnek is a gázlámpák vakító világossága után jól esik az a bágyadt fényesillám, mely feldereng, mint biztató reménysugár, hogy még sem a sötét pokol torkába viszi az embert az a földalatti mélységekben száguldó vonat.

A vasutat építő mérnökök leleményességének és az angol érzék gyakorlatiasságának lehet köszönni, hogy a hosszú alagutakból ilyen vágásokba kanyarodnak be a vonatok. Mint Dantenál a Divina Comediában egy-egy hosszú, szomorú

időszak után felvidulnak a purgatoriumbeli lelkek, midőn az érettük feljárnak érdemek és imádságokért az Isten egy-egy örömsugarat küld nekik a menyország fényességéből, úgy érzi a földalatti vasuton utazó idegen is, mihelyt a vonat a szelölöbb és világosabb vágásokba ér, hogy ez az utazás nem pokol, hanem csak purgatorium, melynek sötétségbe csillámló fényszikrákat szór a mélység felett ragyogva álló nap.

De hát minek is gondolták ki ezt a vakandok utazást, és vajjon nem szakadnak-e be a házak, melyeknek alapfalait az alagutakkal alaposan aláásták? Hát bizony azt az utazást ki kellett gondolni, a szükség, a kényszerűség parancsolta ezt. Egy olyan városban, melynek kisebb távolságai is 15—22 kilométerre esnek egymástól, a nagyobbak 30—37 kilométerre, gondolni sem lehet arra, hogy az emberek kocsim vezethetnek az utazásaikat. Villamos vasutakkal pedig nem boldogulhatna a város. London utcai forgalmának óriási nagysága a villamosok közlekedését lehetlenné teszi. Nem marad más hátra, mint a földalatti vasut, mely lehetne ugyan villamos, de a mikor építették, akkor a villamosság vontató ereje még nem volt eléggé kipróbálva és a dynamo-gépek mai szerkezete még csak kialakuló félben volt.

Az 1901. évi július 23-iki privígyei választás egy utójátéka kellő megvilágításban.

(Vége.)

Ebből csinált aztán felségsértést a prónai örsvezető Geckó, aki jelentette, hogy Német-Próna községben f. hó 24-én az utcán a néppárti képviselők közül Kurbel Ignác kántor, Richter Antal, Richter István n.-prónai születésű s jelenleg N.-Prónán tartózkodó papok; továbbá Veszerle János, Richter Benedek és neje szül. Czeizel Jozefa és Richter Miklós szabómester német-prónai lakosok, mint főkolompok a népet az utcán zeneszóval és néppárti zászlókkal összecsesdítették a végből, hogy általuk megválasztott dr. Ernst Sándor képviselő küldöttjét, Zmeskál Zoltán orsz. képviselőt fogadják, kik déli 12 órától egész délután 4 óráig az országúton zene mellett táncoltak, ordítottak és vártak s onnét vissza zeneszóval és nagy lármával járkáltak le s fel az utcán.

Geckó feljelentése olvasásánál megáll az ember esze s tündöklik, vajjon lehetséges-e, hogy egy józan eszű ember hivatalból ennyi koholmányt összefirkaljon?! Hát már ilyen nemtelen eszközre, hazugságokra van szükségük a német-prónai liberalisoknak, hogy kiirtsák a néppártot?! Csak előre! Annál mélyebb gyökeret fognak verni a néppárti eszmék...

B.: Igazán nagyszerű korteskedés a ker. néppárt érdekében!

A.: Ugy van; de ide a bonckéssel!

1. Nem igaz, hogy vádlottak „a népet az utcán zeneszóval és néppárti zászlókkal összecsesdítették” — Ki es hol latta ezt a zeneszóval és zászlókkal való összecsesdítést? Ennek, mint Geckó állítja, az utcán kellett történnie, nemde? *100 db. aranyat kap az az illető, a ki Geckó „naiv” állítását egész községgel, mint tanuval szemben bizonyítja!*

2. Nem igaz, hogy vádlottak „déli 12 órától egész délután 4 óráig a privígyei utcában Veszerle János és Richter Benedek lakásai előtt az országúton zene mellett táncoltak és ordítottak.” — 300 azaz háromszáz db. 20 koronás aranyat kap az, a ki bebizonyítja, hogy a zenészek akár délelőtt, akár délután 3 óráig vagyis Zmeskál képviselő ur eljöveteleig zenéltek.

3. Geckó uram! miért nem közölte a szolgabírói hivatalal azt is, hogy Richter M. István tanár Richter Antal tanár és Richter István prónai polgár tanuk jelenlétében bejelentette az ünnepies fogadtatást.

4. Nem igaz, hogy Richter Antal és István

akár a népesoportosulást, akár a zenélést az utcán megengedték, rendelték vagy kezdeményezték! Hol vannak a tanuk, a kik ezt bizonyították? A zászlókat Wohland esperes úr kérélmé folytán vittek az ifjak Richter Ede, nev. tanárok édes atyja házába, hogy onnét a plebániára vigyék. Ez a tény!

5. Nem igaz, hogy „a fenti papok is oda nyilatkoztak mintegy *bujtogató szóval*, hogy őnekik van igazságuk, nem pedig a csendőrségnek”. Hol nyilatkoztak úgy?... ki előtt?... Mikor?... Mindezzel adós maradt Geckó! — Igaz ellenben, hogy Richter M. István tanár a bejelentés megtörténelét azt mondta a kérdezőknek, hogy mit végzett?: „Mondtam, hogy szabad lesz a zenélés!” Hát ez bujtogatás?... Csendőrség tudnia kellene, ki bujtogató és ki nem az!!

Filberger főbíró azt mondotta 1901. július 23-án délután Kubina József, Zmeskál Zoltán országgyűl. képviselők és Richter M. István tanár előtt, hogy néppárti magatartása miatt senkinek sem lesz bántódása s ime! Abaffy szolgabíró a csendőri feljelentés alapján kétszer idézte vádlottakat Privígyére, augusztus 10-re és szeptember 17-re s mintha mindez még nem volna elegendő, még egy ízben a prónai községházára.

Abaffy szolgabíró Richter Antal és Richter M. István tanárokat, Kurbel Ignác, Richter Miklós, Richter Benedek és Veszerle János német-prónai lakosokat rendzavarás címén egyenkint 25 korona pénzbírságra, esetleg két napi elzárásra ítélte.

Az elítelték felebbeztek. Markhot alispán természetesen Abaffy főbírónak adott igazat és az ítéletet helyben hagyta, azon változtatással, hogy míg Abaffy a tanárokat, mint „főkolompokokat” nevezte meg, addig Markhot, mint a *kihágásban részeseiket* rendelte el megbüntetni; a büntetésen egyébként nem változtatott. Végül dr. Steinhübel György felebbezése folytán a belügyminiszter elé került az ügy, mely *megmagyarázta mind az alispánnak, mind pedig Abaffynak*, no meg a privígyei meg prónai liberalisoknak, de Geckó örsvezetőnek, meg Rohács jegyzőnek is (!), hogy itt nincsen semmiféle kihágás és az elíteltéket felfeltette. Ez már aztán valami, nemde Geckó, meg Rohács?! Nem lehet ám akárkit kenyünk, kedvünk szerint megbírságotatni, vagy hűvörsre rakatni!...

Vexatio dat intellectum:

B. Most már elhiszem, hogy az ilyen hajsza csakugyan többet használ a néppártnak, mint bármily korteskedés és annyival is inkább, mert állandó jellegű... Ma ilyen alakban mutatkozik,

holnap megint másféleképpen, de célja mindig egy és ugyanaz t. i. a néppárt megtizedelése, illetőleg kiirtása.

A. Vederemo!...

Figyelők.

Ujdonságok.

Ő Felsége születésnapján, folyó hó 18-án, hétfőn a vári székesegyházban délelőtt 9 órakor ünnepélyes hálaadó isteni tisztelet lesz, melyet a püspök úr ő méltósága fog végezni.

Szt. István király ünnepén, f. hó 20-án, szerdán, a vári székesegyházban délelőtt 9 órakor lesz szentbeszéd, utána ünnepélyes isteni tisztelet, ez utóbbit a püspök úr ő méltósága fogja tartani.

Bende Imre, nyitrai püspök úr ő mlga dr. Puchovszky Bálint udvari papja kíséretében f. hó 14-én Mocsokonról Nyitrára érkezett. Ő méltóságáról a következőket jelentik lapunknak Mocsokonról: Mocsokon a július 8-iki nagy tűzvész ugyanazon hó 31-én megismétlődött s 4 házat melléképületeivel együtt elhamvasztott, 10 családot hajléktalanná tett. A jóságos főpásztor ő méltósága megindulással nézte meg a romokat, s legott a szegény tűzkárosultak fölsegélyezését határozta el, 400 koronát osztatott szét a helybeli plebános által a kárvallottak között s azon kívül előállítási áron annyi téglát az uradalmi téglaházból, a mennyit kívántak. Ki írhatná le azt a jelenetet, midőn a fejedelmi segély hallatára egyszerre kiderült az elszomorodott tűzkárosultak arca, s a fájdalom sóhajok, öröm és hála fohászokban olvadtak el. Ezek valóban oly fényt kölcsönöztek ő méltósága nemes tettének, mely nem e világból való. A tűzkárosultak nevében itt a nyilvánosság előtt legmélyebb halát rebeg ő Méltóságának *Dr. Bartossik Antal*.

Személyi hírek. Czeizel Gábor pápai praelátus úr ő mlga befejezván marienbadi kúráját, rövid tartózkodásra Regensburgba utazott szent Emeram, a Nyitra egyházmegye védszentjének sírjához. — *Dr. Kostyál Miklós* vármegyei főjegyző Gasteinből visszaérkezve, újból elfoglalta hivatalát. — *Őze gróf Hunyady Imréné* ő excellenciája jövő héten hosszabb tartózkodásra Ürménybe érkezik. — *Dr. Prohászka Ottokár* esztergomi tanár Tátrafüredről hazaérkezett. Dr. Prohászka barátunk, mint értesülünk, felhatolt a rendkívül nehezen hozzáférhető lomnici csúcsra. — *Balázsovich István* kuriai bíró, volt nyitrai ügyvéd Marienbadból a jövő héten visszautazik Budapestre. — *Dr. Kramolin Victor*, vármegyénk

Építettek tehát a vállalkozó és minden nehézséggel megbirkózó angolok széles vágányú gőzvasutat hazájok fővárosának háztömegei alatt, melyek nem szakadhatnak be, ha még úgy alá vannak ásva. Az alagutak szilárd kőburkolata inkább még támogatja a földretegeket, melyekre a házak terhe nehezedik.

Kimondhatatlan érzet az, mikor az ember a földalatti perronra leér. Tudjuk, hogy melyen a föld alatt vagyunk, de kételkedni kezdünk a tudatunkban, mert nappali világosság vesz minket körül. A szó szoros értelmében nappali, melyet felülről, a perron felett emelkedő állomás-csarnokok üveg tetőzetéről reflektorok segítségével lövelnek le a mélységbe. Minden állomáson a perron ilyen mesterséges napvilágot kap. Hosszú padsorok húzódnak végig a perronon, melyeket azonban nem igen vesz igénybe a közönség. Nem szükséges itt leülni, mert a várakozás nem tart sokáig. Az egy irányba menő vonatok minden 3 és minden 10 percben érkeznek. És minthogy minden állomásról több irányba elágazó útvonalak indulnak ki, a vonatok érkezése az állomásokra soha meg nem szűnik, hanem szakadatlanul tart egyfolytában, a mi már magában véve is páratlan jelenség.

Mondjuk, hogy öt percig kell várakoznunk

arra a vonatra, melyen utazni akarunk. Ez a rövidke idő teljesen elegendő arra, hogy ott a perronon egészen elveszítsük minden tájékoztató képességünket. Nem látunk egyebet magunk előtt, mint repülő vonatokat, melyeknek se vége, se hossza. Melyik ezek közül a miénk és mikor fognak megállani ezek az iramodó ördögök? Nagy csüggettség vesz erőt rajtunk, szeretnénk lemondani az utazásról, mert örültségnek tartjuk azt, a mi itt a szemünk előtt végbe megy. Az alagutnak mind a két vágányán, szorosán egymás mellett beláthatatlan sora a vasut kocsiknak, rémséges zajjal robot két ellentétes irányban. Vonat vonat után száguld és egy-egy pillanatra sem állanak meg, mintha a légkör boszorkányai üldözve kergetnék egymást valamely zugó fürgetegnek a szárnyain.

Benézünk az alagutba, melyből az előbukkanó vonatok kiiramlanak, nem látunk ott mást, mint egy-egy gázlampa sort, melyeknek izzó világosságát a mozdonyok füstje fénygyengítő hálóval árnyékolta be. Misztikus félhomály borítja el az alagutat, melyben a sűrű füst úgy szétterjeszkedik, mint szálló köd a dérharmatos völgykatalanok felett. A beárnyékolat lampák erős küzdelmet vívnak a mindenre ránehezülő sötétséggel.

Földalatti titokzatos labirinthnak látszik az

alagut, melyből tomboló erők törnek ki, mint lávafolyam az oldalán megnyílt tűzhányó hegyből. A füst, a moraj, a pattogó tűzszikrák, rohanva gördülő vonatok egy ottan megpattant vulkánhoz teszik hasonlóvá a vonatokat okádó alagutat.

A látvány lebilincselően érdekes, de az idegent, a ki még nem ismeri itt az utazási szokásokat, hova-tovább jobban nyugtalanítja az a gondolat, hogy hol vannak azok a madár szárnyak, melyekkel be lehetne repülni valamelyik kocsijába a rohanó vonatnak. Mert úgy látszik, hogy itt a beszállásnak ez a neme divik.

Mialatt így töprengünk, hirtelen futásnak ered a körülöttünk állott embertömeg. Idegenben az ember mindent utánozni szokott, futunk tehát mi is, de még nem tudjuk, hogy hova és miért futunk, mert itt van ugyan a vonat, de még mindig teljes sebességgel robot, utána egy másikat látunk az alagutból kiiramlani, a visszhang hullámain érkező tompa zúgás pedig sejteti, hogy az alagut kifogyhatatlanul fogja ontani a vonatokat. Minek és hova futunk tehát?

Futni bizony kár volt. Csodálatos, hogy a flegmatikus angol nem tud másképpen beszállani, mint futva. Futása ügyetlen, nehézkes, de úgy látszik, hogy örömei közé tartozik, mert még itt

főispánja a közigazgatási bizottsági ülés befejeztével ugyanaz nap aug. 12-én több napi tartózkodásra Bajmócra távozott. — *Mazóly Antal*, kir. táblai bíró hat heti szabadságot vett, helyettese *Miklóssy Arthur* lesz; ugyszintén szabadságra ment dr. *Ehrenfeld Gyula*, törvényszéki bíró. — *Aranysy József*, nagyváradai hadapród-iskolai tanár, szüneti szabadságra városunkba érkezett.

Egyházmegyei hír. *Simonics János*, turnai ideiglenes plebános-helyettes hasonmóságban Szoblahóra lett áthelyezve. — *Rezán Antal*, volt borsányi káplán, a szakolcai irgalmas-rendűek kórházában lőn elhelyezve.

Plebános-beiktatás. *Mittuch József*, felső-elefánthi lelkeszt. lapunk ismert, szellemes tollu munkatársát, ma, vasárnap aug. 17-én fogja beiktatni a főesperes megbízásából Nemesek Ferenc.

Köszönetnyilvánítás. Dr. Bangha Istváné urnó ő nagyságának, mint a nyitrai oltár-egylet érdemdús elnöknőjének; a felső-szrnyei szegény templom javára küldött szép felszerelvényekért, saját és hívei nevében halás köszönetet mond *id. Diera Ignác*, felső-szrnyei plebános.

A vármegyei közigazgatási bizottság f. hó 12-én tartotta meg rendes havi ülését. Az alispáni jelentés jelentékenyebb mozzanatokat nem tartalmazott. Az államépítészeti hivatal főnöke jelenti, hogy a sasvári királygyakorlatok alkalmából fogantatva vett közutak helyreállítása előrehaladt s tudomására hozza ezuttal a közigazgatási bizottságnak, hogy a megyei utak helyreállítási költségeihez a kereskedelemügyi miniszter 156,000, a vicinális utakra pedig 75,000 koronát utalványozott, ama reménységének ad kifejezést, hogy az utak helyreállítása a vármegyének csak igen csekély költségtöbbletbe fog kerülni. A vármegyei tisztí főorvos az egészségügyi állapotok javulásáról, a kir. ügyész pedig a fogházak kifogástalan voltáról tesz jelentést. A vármegyei tisztí főügyész javaslatára Simon Ferenc póstyéni állami iskolai igazgató-tanítót az iskola vezetése és a pénzkezelés körül tapasztalt visszaélés miatt a közigazgatási bizottság állásától felfüggesztette és egyúttal ellene a feyelmi vizsgálatot elrendelte. (E visszaélésekre ezelőtt mintegy 6 héttel mi tettük először figyelmessé a közönséget. Szerk.) A cs. és kir. családi uradalom tisztviselőinek azon kéretét, melyben az állami tisztviselőkkel egyöntetűen a törvényhatósági és községi pótdadók fizetése alól felmentessenek a közigazgatási bizottság teljesíthetőnek nem találta. Végül a gazdasági előadó az aratás várható eredményéről kedvező jelentést terjeszt

a föld alatt is fut, a hol pedig igazán felesleges minden sietség.

Az állomásra érkező vonatok közül 10—12 egymásután rohog el mellettünk, ezeknek az elrobogását teljes nyugodtsággal nézhetjük. Elrohantak, mert olyan irányba fognak befordulni, olyan végpontok felé tartanak, melyekre nézve a mi állomásunk nem felszálló hely. Ha majd megérkezik a mi vonatunk, az biztosan megáll. Csak egy-két másodpercre, de ez tökéletesen elég a beszállásra, mert csak egy lépést kell tennünk a Perron azon helyéről, a hol állottunk, és benn vagyunk a kocsiiban. Még lépcsőre sem kell felhágunk, a Perron széle egyenlően magas a vasúti kocsii padlójával. Majduem sűrűlják egymást.

Minden vonat annyi kocsit visz magával, hogy a megállásra szánt néhány másodperc alatt ezer ember is könnyen felszállhat. És bár oly hosszúk ezek a vonatok, mégis egyes utvonalaikon naponként 1200 vonatot kell járattani. A heti személyforgalom ezeken a vonalakon 3 millióra rög. Évenként pedig több, mint százötven millió ember jár London földalatti világában.

Kincset nem keresnek ott. Vagy mégis, mert időt nyernek a gyors utazással, s az angolnak az idő nagy kincs.

Adieu.

elő, kiemelve azonban, hogy a szőlők a peronosporától sokat szenvedtek, mely csaknem meggyeszte fellépett, s mely ellen a védekezés a gyakori esőzések miatt nagyon meg volt nehezítve, a termés egyébként igen kedvezőnek ígérkezik.

A nyitramegyei gazdasági egyesület augusztus hó 22-én, pénteken délelőtt 10 órakor Nyitrán, a városbáza nagytermében igazgató választmányi gyűlést tart. Tárnyak: 1. Véleményadás vásárrendtartási megyei szabályrendeletre. 2. Téli tanfolyam költségelőrányszatának és teli gazdaságt előadások tervezetének bemutatása. 3. Negyedi eskikölegelön épült akol költségeinek folyósítása. 4. Kisgazdak tanulmányi kirándulása a pozsonyi kiállításra. 5. Jelentés a kiállításról. 6. Gabona depressió és közraktárakról. 7. Új tagok felvétele. 8. Folyó ügyek elintézése. 9. Bomlásnak indult műtrágya-kartell.

Hivatalos hirdetés. Közzétételik, hogy a 14. ezred a hareszerű céllovészet főgyakorlata folyó hó 26-án reggel 6 tól kezdődőleg Darázs község és a 220 m. ponttal jelzett magaslat között fog megtartatni. Fölőirány: Kajsza község Pleska + 452 (Részletes térkép). A lakosság figyelmeztetik, hogy az említett napon a lövőirányban való tartózkodás vagy járkálástól, miután az életveszélyvel jár, óvakodjék. A céllovés idejében a lövés irányában a magaslaton vörös zászló fog kitűzteni és megfelelő számú örök fognak kiállittatni. Nyitrán, 1902. augusztus 10-én. *Rédeky Géza*, rendőrkapitány.

Röntgen-sugár mint itélőbíró. Érdekes esete volt e héten a nyitrai törvényszéknek. Pollák Jakab és Tánzer Bernát érsekújvári lakosok a múlt évben összeszólalkoztak, miközben Pollák úgy meglökte Tánzert, hogy ez leesett és utána vert köpött. Tánzer bepörölte Pollákot súlyos testi sértés címén, mivel dr. Nesztlinger Miklós érsekújvári orvos bordatörést konstatait; ugyszintén dr. Turchányi László orvos is, de némi eltéréssel. Az érsekújvári járásbíró, mint-hogy némi eltérés volt az orvosi jelentésben, dr. Hücl Ernő ottani kórházi orvos által a véleményt felül vizsgáltatta és dr. Hücl konstatait, hogy nem volt bordatörés. — E három látlet felett dr. Thuróczy Károly vármegyei fizikus mondott véleményt és azt jelentette, hogy a látletek annyira eltérők, hogy feltételeznie kell, miszerint a három orvos nem egy és ugyanazon embert vizsgált meg. Az ügy f. hó 11-én került főtárgyalásra a nyitrai törvényszék előtt s akkor dr. Thuróczy újból véleményezésre hivatott fel, s kijelenté, hogy valószínűnek tartja, hogy nem volt bordatörés. Mazóly Antal kir. táblai bíró elrendelte a panaszosnak Röntgen-sugarakkal való megvizsgálását a nyitrai kórházban. Dr. Biringer Ferenc kórházi igazgató megvizsgálta, sőt dr. Arkenberg Béla orvos, sikerült fényképet készített a bordáról, melyből kiderült, hogy bordatörést nem lehetett megállapítani. — A Röntgen-sugarakat most vette először igénybe a nyitrai törvényszék, és Pollák Jakab hazánkfia örülhet a sötét sugarak itéletének, mert ha terhere valának, úgy egészen más paragrafust alkalmaznak ellene.

Revolvertáska-e vagy tefilin? Hogy mi a revolvertáska, azt minden olvasónk tudja, de hogy mi a tefilin, az még sok akademikus előtt is titok. — Megmagyarázzuk. A tefilint az orthodox zsidók használják, áll pedig az egy hártából, melyre zsidó erkölcs-szabályok vannak írva és a jámborabb zsidók azt imádkozás közben a rajta levő vekony szíjjakkal a karjukra, meg a homlokukra kötik. — Ilyet bizonyosan láttak már olvasónk. Ezt az imaszerszámot a zsidók kis táskában szokták hordani. — Lássuk most, hogyan stimmel ezzel a revolver. — Grünfeld Nathan nyitrai lapszerkesztőt a nyitrai frondörök vicclapja, a *Bolond Miska* egy revolver táskával ábrázolta, mely akkora volt, hogy test-

vérek között is beillenék tarisznyának. Grünfeld úr a rajz miatt panaszt emelt és dr. Ehrenfeld Gyula vizsgálóbíró helyettes a lapot aug. 3-án rendőri karhatalommal lefoglaltatta s úgy a postán, mint a kávéházakban összesen 358 példányt elkoboztatott belőle. A Bolond Miskák ez ellen a törvényszék vádtanácsához felebbeztek, mely a fellebbezést elutasította. Nem áll az, mit több más lappal együtt mi is tévesen jelentettünk, hogy a törvényszék a lefoglalást feloldotta. — Egy hétre rá, a vicclap Grünfeld úrnak ugyanazon cliché-jével, ugyanazon revolvertáskájával megjeient és csudak csudája, sem a törvényszék, sem pedig Grünfeld úr az ellen nem emelt panaszt. — Mindenki csodálkozott e változáson. Augusztus 3-án rendőrhajsza, népcsovdület a B. M. kiadóhivatala előtt s aug. 10-én, mikor ugyanazon kép jelenik meg, B. M. is ayugodtan alszik, meg Grünfeld úr is önelégülten hunyorgat a a lapra. Pedig multkor is csak a kép miatt foglaltatta le a B. Miskát. — Kérdezem a törvényszék egy kiváló birájától, hogy van az, hogy a második számot el nem kobozták? — Ha nincsen panaszos, a bíróság nem léphet közbe, válaszoló a kerdezett. — Tündöttem, mért bekült össze revolveres fizimiskájával Grünfeld úr? Mert a B. M. most azt jelentette ki, hogy a revolveres táskában nincsen revolver, hanem — tefilin. Erre a magyarázatra már a guta kerülgetett nevetemben. S hogy csakugyan a revolvertáskában nincsen öldöklő szerzsám, az onnan is „kilátszik“, mert a gúnyolódó B. M. 2-ik számában a morfondirozás végén felkiált: — „Sösd el megod tefilin-táskó!“ — Így már aztán fogvacogás nélkül veheti kezébe Grünfeld úr a Bolond Miskát, mert nincs benne bulldog-puska, hanem csak „zsidómiatyánk“. — Hiába zengi Shakespeare Romeo és Juliájában:

Az, mit rózsának neveznek,
Bármint neveznek is, kedves illatu
S így Romeo, ha nem hívnák is annak,
Magában foglalja a búbájt.

Nem, Juliának nincsen igaza. Mert lám a revolver sem veszedelmes, csak tefilinnak hívják.

A FMKE alapszabályainak módosítása. A f. hó 27-én tartandó közgyűlésen a FMKE elnöksége javaslatba hozni szándékozik az alapszabályok több szakaszának módosítását. Többi közt a tisztviselők választására vonatkozólag azt fogja javasolni, hogy a központi tisztikar ezentül öt év helyett hat évre választassék meg. A választási időtartamnak ezt a meghosszabbítását azt hisszük senki sem fogja ellenezni, mert ezzel az egylet szervezete teljesebb összhangba hozatik a többi közművelődési egyesülettel, melyekben a választás érvénye szinten 6 évre terjed. A mit azonban a főtítikarra vonatkozólag az elnökség javasolni szándékozik, hogy t. i. jogában álljon a közgyűlésnek az egyesület ezen tisztviselőjét elethossziglan megválasztani, az már egy olyan radikális javaslat, mely az egyesület önkormányzati jogának egyik leglényegesebb pontját érinti, s következményeiben nagyon hátrányossá válhatik. A főtítikár az egyesület lelke, kinek buzgalma, ügyszeretete, lelkiismeretessége és szakértelmétől függ legnagyobb mérvben az egyesület virágzása. Ezen tisztviselő felett az egyesületnek éppen ezért állandóan rendelkező befolyással kell birnia. Ebből a szempontból jó és üdvös volna, ha az egyesület a főtítikár állásáról minden évben szabadon rendelkezne. A közgyűlésnek ez a joga a leghathatósabban ösztönözne a főtítikárt arra, hogy ügybuzgósága, tevékenysége, szellemi összeköttetései semmi kívánni valót ne hagyjanak hátra, s újból való megválasztását minden évben újabb érdemekkel igyekezzen biztosítani. Társadalmi testületekben, a hol a tisztviselők nem állanak a hivatalos szigor nyomása alatt, az állandósítás a tapasztalat szerint meglanyhítja a munkaképességet, könnyen hanyagságnak és különféle mulasztásoknak a szülőanyjává lesz, igen gyakran pedig a hivatalos

hatáskörnek túllépésére vezet, úgy hogy az ilyen tisztviselők az illető egyesületnek a nyakára nőnek. Ezen okból abba a nézetben vagyunk, hogy ha a főtitkára vonatkozólag a közgyűlés az alapszabályokat az egyet érdekeinek megfelelően módosítani akarja, módosítsa azokat oly képen, hogy a főtitkár minden évben választás alá kerüljön, de az elnökség javaslatát semmi szín alatt se fogadja el.

A nyitrai nyomdászok nyári mulatsága mult vasárnap szépen sikerült a zabori Toifel-kertben. Voltak ott céhbéliek, irók, lateiperek, iparosok mindenféle szakkból, amint azt a nyomdász-ipar magával hozza. Délután apró kis leánykák konfettikkal kedveskedtek, s éppen nem vettek rossz néven, ha a vendég a fejükre szórta, színes papíros-lövegek röpködtek a bokrok ágai között, majd verseny-kuglizás, verseny kifli-évés és különféle tréfás monológokkal mulattatták a közönséget, így „A volapük”, előadta Lenese Antal, „Az udvarias ember”, előadta Tolnai Rezső, majd „Telefon a vidéken”, előadta Lázár József, melyekkel a derék ifjak jó humorban iparkodtak tartani a közönséget.

A könyvtár alap gyarapításához felülfizetésekkel hozzájárultak: Bende Imre püspök ur 6 mltga 10 kor., dr. Tóth János lapszerkesztő ur 7 kor., Iritzer Zsigmond ur 6 kor., Ott Andrá ur 6 kor., a „Nyitrai Ellenszék” szerkesztősége 6 kor., Engel József ur 5 kor., dr. Franciscy Lajos lapszerkesztő ur 5 kor., Neugebauer Nándor ur 5 kor., Pitzer és Hauser urak 5 kor., Huszár István ur 4 kor., Dombay Hugó ur 3 kor., Roch Gyula ur 2 kor., Cseifalvy Aladár ur 2 kor., dr. Halasi Lipót ur 2 kor., Pastyi Mariska k. a 2 kor., Grünfeld Nánán lapszerkesztő ur 2 kor., N. N. urhölgy 1 kor., Belák Károly ur 1 kor., Gruber Gyula ur 1 kor., Reichman Judith urhölgy 1 kor., Sarlay Elek ur 1 kor., Csernyák Rezső ur 1 kor., Szabó Imre ur 1 kor., Degel János ur 1 kor., Sonnenschein ur 1 kor., Parányi Henrik ur 40 fill., N. N. 20 fill., összesen 81 kor. 60 fill. A fenti összesen kívül Huszár István, Iritzer Zsigmond, Neugebauer Nándor és Löwy Antal nyomdatulajdonos urak a mulatsághoz szükségelt nyomtatványokat ingyen bocsátották a szakegylet rendelkezésére. — A nemesszívű adakozóknak ez uton mond halás köszönetet a rendezőség.

Ismét új lap a vármegyében. Érsekújvárott „Kis Magyar-Arföld” cím alatt új hetilap jelent meg. A lap főmunkatársa dr. Machovich Gyula, felelős szerkesztője Ilavera József, társszerkesztője Dubrovay János. A lap élenken van összeállítva és úgy főmunkatársa, mint szerkesztői kipróbált erők, kik biztosítékot nyújtanak, hogy a lapot szellemileg fen tudják tartani. — Azt hisszük azonban, hogy sokkal könnyebben tarthatná fen magát t. ifju laptársunk, ha politikai lappá változunk át és a közvetlen vidék érdekeit karolná fel. Hogy politikai lappá legyen nem saukseges egyéb, mint 10500 korona biztosíték. Igaz, hogy ez nem minden borkorban terem; de utóvégre is akad mindig néhány elybarát, akik összeadják a biztosítékot és pedig annál könnyebben, mert a biztosítékért az állam 5%-os kamatot fizet, öt percentes kamatot pedig a takarékpénztárak sem adnak tudtunkkal sehöl. A pénz veszélyeztetve nincsen, mert vegyük a legrosszabb esetet, hogy sajtóvétségért elítélnék a szerkesztőt, a költséget mégis csak meg bírnák valahogy, anélkül, hogy a kaucióhoz kellene nyulni. Lám, mi már tíz éve foglalkozunk politikával és a Bánffy-korszak leghevesebb küzdelmeiben sem került sajtóügyi tárgyalásra dolog, annál kevésbbé lettünk elítélve. — Csupán társadalmi és szepirodalmi irányu lapnak térfoglalása igen nehéz, mert a nép zöme, melyre főképen kell, hogy számítsanak, ezen kérdések iránt még kevés érzékkel bír. Egyébként üdvözöljük az új lapot és sok sikert kívánunk működéséhez.

A trencsényi polgármester 25 éves jubileuma. Trencsén szab. kir. város polgársága f. hó 9-én ünnepelte meg Ucsnay Ernő, a város polgármesterének 25 éves jubileumát. A

zöld gallyakkal, nemzeti színű zászlókkal feldisztett s a főbejáratnál „Éljen Ucsnay Ernő” transzparenttel disztett városligeti csarnokban 8 óra felé körülbelül 220 polgár volt együtt. Az egybegyűlték küldöttséggel hívták meg a polgármestert a tiszteletére rendezett diszvacsorára. A küldöttség élén megjelent polgármestert lelkes éljenzéssel fogadták s szívből eredő „Isten hozot”-tal üdvözölték. A szívélyes kézszerítés után kiki a terített asztalnál foglalt helyet. A második fogásnál a polgárság részéről felkért ünnepi szónok: *Krasznayánszky Károly* kegyesr. házfőnök és városi képviselő szépen átgondolt beszédjében méltatva Ucsnay Ernőnek a város fejlődése s felvirágzása, a polgárság anyagi javának, jólétének előmozdítására célzó nemes törekvéseit s áldásos működését, Trencsén szab. kir. város polgársága nevében szíve mélyeből eredő örömmel üdvözölte az ünnepeltet. Beszédében különös nyomatékkal s ékesszólóan esetelte azon összekötő kapcsolatot, mely a polgárság minden rétege s az ünnepelt között létezik s azon odaadó és szeretettel párosult tiszteletet, a melylyel a polgárság az ünnepelt személye iránt mindedig viseltetik. S a midőn az Ég áldását kérte eddigi s jövőbeni működésére, kívánja, hogy még soká, igen soká legyen a város gondos atyja és bölcs vezére. A szónok szavait szünni nem akaró éljenzés követte. *Kátser Henrik* az ipar és kereskedelmi egyet, *Szarvady Pál* az alsóvárosi polgárság nevében üdvözölte. *Friedmann Béla* pedig az ünnepeltnek azon, a kereskedelmi és iparegyletet mely hálára kötelező szép és nemes ténylet emelte ki, hogy neki az érdemekben gazdag polgármesternek köszönhető az, hogy az elagott s keresetképtelen iparosoknak nemcsak a biztos hajlékuk lesz. A menház létesítésének eszméje úgy mond, a város polgárságának javát szívében viselő polgármestertől ered. Kostyál Lajos, mint a közkórház bizottságának alelnöke emelte poharát; majd Mihalusz János és Porubszky János eltették a polgármestert. Az ünnepelt két izben, meghatottan válaszolt a szíves felköszöntőkre, megköszönve a polgárságnak ezen nem várt ünnepeltetését, kitüntetését. S a midőn ünnepélyesen megígérte, hogy mint eddig, úgy a jövőben is a legszentebb kötelessége leendő polgártársainak javán, jólétében s a város fejlődésén, felvirágztatásán munkálkodni kérve-kéri polgártársait, hogy őt nemes törekvéseiben jóindulatú szeretettel, bizalommal támogassák. Ezen városunkban csak igen ritkán előforduló — írja ottani tudósítónk — s ily fényesen sikerült ünnepélyen jelen volt a helybeli papság, a vármegyei, bírósági, pénzügyi tisztviselői karból számosan s több tanügyi férfiu, a kik mindnyájan örömmel csatlakoztak a polgárság ezen nemes s hálával telt ünnepélyéhez, s a kik mindannyian szívből üdvözölték az érdemekben gazdag polgármestert.

Egy jelen volt.

Erzsébet szoborleleplezés Pöstyénben. Mult vasárnap délelőn leplezték le Pöstyénben Erzsébet királynő karrarai márványból készült mellszobrát az ottani parkban. A szobrot dr. Fodor Kálmán szül. Berchthold Jozefin grófnő buzgósága létesítette, ki egy vegyes bizottságot alakított, s közadakozásból gyűjtötték az előállítási költséget. — Az ünnepélyre megjelentek a központból dr. Kramolin Viktor főispán, Markhot Gyula alispán, a vidékről számosan, köztök gróf Pongrácz Adolf Vaujhelyről és mások. Az ünnepi beszédet Praznovszky József plébános mondotta mely alatt leesett a takaró s a közönség kellemes meglepetéssel gyönyörködött Jankovits Gyula fővárosi szobrász remek művében. A szobrot Terstyánszky Lajos jószágigazgató vette gondozás alá. A későbbi mulatságokból kiemeljük Mátyás király vadászati hazatérését, mely ugyan csak négy lóbol és néhány gyalogosból állott, de azok így is szépen festettek. Meglepő volt a virág korzó, két gyönyörűen disztett virágkoesival. Sőt meg velencei estét is rendeztek. A parkon keresztül folyó patakot elzárták s lett belőle velencei laguna, melyre két gondolát mar nem is volt olyan nagyon nehéz találni a Vág partján. Este táncmulatság volt a kurszalomban, mely elhuzódott öreg reggelig.

Orvosi gyűlés Szenicen. A vármegyei orvos-gyógyszerészi és természettudományi egyesület a XIV-ik évi közgyűlést ez idén a vármegye nyugati részén, Szenicen, tartotta meg f. évi augusztus hó 9-én a „Magyar Társaskör” helyiségeiben. A gyűlést valóban sikerültnek mondhatjuk, a tagok jobbra orvosok és gyógyszerészek és néhány természettudós. A megye távolabbi részeiből is felkeresték gyülekezési helyüket, a város értelmisége ritka vendégszeretettel fogadta az egyesületet, s majdnem teljes számban — hölgyek és urak — vettek részt a közgyűlésen. A közgyűlést dr. Thuróczy Károly elnök nyitotta meg egy sociolog tanulmányval, melyben rámutat, hogy a mai kor testi elsatnyulására a közegészségi szempontok elhanyagolásán kívül az erkölcsök eldurvulása és a nemesebb emberi érzések hanyatlása is vezet, minek eredménye, hogy „Kain ivadékai szaporodnak és Abel utódjai áldozat füstjének efgelvé töreget megirigylve ezeknek vesztere törnek.” Utal arra, hogy a társadalmi bajok gyógyítására a jó példaadás a leghatásosabb mód, a vallási érzés fejlesztése, a nevelés áldásainak terjesztése az ember tisztán somatikus ápolásán kívül azon hatékony eszközök, melyek korunk sok téren tapasztalható veszes törekvéseinek útját állhatjuk. Kiemeli törvényhozásunk legujabb törekvését, melylyel az elhagyott és elárvult gyermekek részére otthont terem, lelki és testi nevelésükről gondoskodik, megmenti őket az erkölcsi elzüllesztől, s ezen javaiért a társadalom nyügét és veszedelmét képező egyéneket hasznot hozó tagjaivá nevelni iparkodik. Ezen törekvéseben az állam, a törvényhozás, a művelt társadalom különösen a nők közreműködésére számít, miután kétségtelen, hogy a nő az ő együttérzésre teremtett finomult érzületével az emberszeretet sugalta cselekvésre alkalmasabb, mint a férfi, ki nek érzését és érzelmeit az élet olykor keserves küzdelmei eltompítják s kedélyét a finomabb rezgések felfogására alkalmatlanná teszik. Kiemeli, hogy az orvos a természettudós elítélő elbírálása alá esik korunk azon törekvése, hogy a nők a létfontartás activ küzdelmeiben vegyék ki részüket, hogy „ők, a kik a könyek felszárítására hivatottak, e küzdelmek során elkerülhetlen könnyfakasztásra vállalkozzanak, holott ép az emberbaráti ténykedésekben nyílik az önálló működési tér, melynek betöltéséhez a női természet szolgáltatja meg epen az itt szükséges tulajdonságokat.”

Az egyesületi titkár *dr. Biringer Ferenc* jelenti, hogy az együletnek 1 alapító, 165 rendes és 9 pártoló tagja van, az egyesület tagjai közül meghaltak Markovics János, Juracska Január, Zongor József, Felix János, kik az egyesület alapítása óta tagjai voltak, továbbá dr. Adler Mór és dr. Király Lajos orvosok. — A pénztáros *dr. Vajda Emil* jelentése szerint az egyesület bevétele 360 k. 07 fill., kiadása 245 k. 45 fill., vagyona 1649 kor. 26 fillér.

Uj tagokul megválasztottak: dr. Kostyál Miklós vm főjegyző, dr. Arkenberg Béla, dr. Garay Zsigmond, dr. Flittner Jenő, dr. Novomeszky Gusztáv, dr. Steiner Simon és dr. Schwitzer Salamon. A jövő közgyűlés helyeül a szép fekvésű és fejlődésben levő Bajmóc furdót jelölte meg az egyesület és elhatározta, hogy két évi tevékenységéről évkönyv adandó ki.

A közgyűlés záró pontját képezte dr. Grünfeld Zsigmond népszerű értekezése a tuberkulózis társadalmi jelentőségéről s az ellene való védekezésről.

A közgyűlés befejeztével az orvos-gyógyszerészi szakosztály tagjai szakülésre gyűltek össze, melyen a bejelentett értekezésre dr. Kertész Samu, dr. Stefunko Lipót, dr. Hasenberg Károly és dr. Tombor Valér megtartották értekezéseiket, tanujelét adván annak, hogy nemcsak a laboratoriummal és nagy felszereléssel rendelkező tudós, hanem a gyakorlat terén működő orvos, gyógyszerész tapasztalatában mindig találhat tárgyat, mely felett társaival szívesen eszméket cserél.

A nyitra-bajnai internatus az iskolatestvérek vezetése alatt szept. 1-én megnyílik. Ezzel egy lépéssel közelebb jutott rendeltetése céljához. — Az intézet 6 osztályú elemi iskolára van berendezve, zene és nyelvek oktatásával is van összekötve. Teljes ellátás havi 24 koronáért kapható. Jeletkezés az igazgatóságnál Nyitra-bajnában.

Köszönetnyilvánítás. A nyitramegyei gazdasági egyesület köszönetet mond Szakolca szab. kir. város tanácsának, hogy az egyesület kiállításai költségeihez hozzájárulni sziveskedett.

A szőlőtermelők figyelmébe. Darányi Ignác földmívelési miniszter felszólítja a vidéki szőlőtermelőket, hogy a gazdasági egyesületnél kapható kérdőívet töltsék ki és legkésőbb aug. 20-ig küldjék be a földmívelési miniszterium VIII/I. osztályához. A kérdőíveken azon kérdések fordulnak elő, az egyes termelők mely fajtából minő termést várnak, az összeírásnak az a célja, hogy a szőlő elárulást általánossá tegye és megkönnyítse. A miniszter az összeírás által nem akarja akadályozni azon viszonyt, mely eddig az elárulást és vevői közt létesült, sőt inkább minél szélesebb körben elterjeszteni. Viszont azonban az elárulásra felelősséget sem vállal. — A jó indulatú érdeklődésére a miniszteriumnak felhívjuk szőlőtermelőink szives figyelmét.

Farkasdi közbiztonság. Vasárnap éjjelre a sörrend idézte elő, hogy a többek között ifju Horváth József és Tóth István került a felvegi utcák részére éjjeli őrnek. Hivatásukhoz híven amint az országut mentén cirkáltak, egyszerre két legényforma egyén minden ok nélkül megtámadta őket. Horváthnak az egyik ismeretlen istálló vasvillával a hasának célzott s csak az ügyes elkapásának köszönheti, hogy a villa csak részben furdott be. Ez idő alatt Tóthnak rosszabbra fordult sorsa, mivel egy hatalmas ütés felső karját ketté törte. Az első, most a legrosszabb időben lett munkaképtelenné téve, a másik családapa örökös nyomorultja lehet az eseménynek. Horváthot a farkasdi körörcs, Tóthot pedig az érsekújvári kórházban vették kezelés alá. Mindenki sajnálja őket, mivel derek, szorgalmas egyének és senkit soha nem bántottak. A gaz cselekedet este 10 órakor történt s még volt annyi lélekjelenlétük a megsebzetteknek, hogy a bíró lakására mentek bejelenteni a történeteket. De a bíró mikor kutatni ment, már csend volt az utcában. Ez már a második eset, hogy Farkasdon a legénység még az éjjeli őrjáratot is merész megtámadni, tehát a kilitásba helyezett csendőri laktanyával jó lesz továbbra nem késni.

Bomlásnak indult műtrágya-kartell. A nyitramegyei gazdasági egyesület örömmel tudatja a gazdaközöniséggel, hogy azon erköléstelen szövetkezés, mely több év óta fojtogatja a magyar gazdaközöniséget; a műtrágyagyárak kartellje bomló felben van s teljes bukás előtt áll. Figyelmezteti egyúttal a gazdaközöniséget, hogy fel ne uljon a hangya módra futkosó ügynökök és vigécek rábeszélésének, kik még ma is a foszforsav kilópercentjét 55—57 filléren kínálják, a midőn egy a kartellben részt nem vevő 50—52 fillér ár mellett szállít, teljesen kifogástalan jó minőségű árut. Fölvilágosítással a nyitramegyei gazdasági egyesület titkári hivatala készségesen szolgál.

Végzetes játék. Zay-Ugrócon egy ottani vendéglőben Holko Lajos ugróci asztalos biliárdozott Gegus Lajos nevű rokonával. Játék közben Holko trefásan odaszólt Gegusnak: — Nem nyersz, még ha az apáddal is játszánál. — Gegus erre indulatosan felelt: — Bácsi, hagyjon beket az apádnak, mert aki az apámat bántja azt késsel keresztül szurom. — Ugyan-ugyan, hiszen nincs is késed. — Alig hogy kimondta ezt, a felhevült Gegus kihuzta kesét és Holkonak mellébe szurta, mire a szerencsétlen ember azonnal összeesett.

Állapota felette aggasztó. Az áldozatnak hét kis gyermeke van. A szomorú eset a csendes falucsukában méltó felháborodást keltett.

Népiünnepély Negyeden. A negyedi dalárda sikerült táncmulatságot rendezett vasárnap délután a berekben, melynek tiszta jövedelme a toronyóra javítására lesz fordítva. A táncvigalmat apró előadások követték, melyeken számos intelligencia is megjelent; Farkasról is vallás-különbség nélkül. „Szinre került”: Kötélhuzás, díjja 7 üveg sör. Nyolc zsákfutonc 1 korona erejeig. Lepény-versenyevés 1 korona értékben. Vízvás kettős literből, mely azonban sörrel lett megváltva, s így jobban sikerült. Rüdmaszás 1 drb. selyemkendő honorálása mellett. Majd kisorsoltatott 1 üveg lépes-méz, 1 óra és egy hat hetes malac, melyet szerencsére nem a heberatyafiak nyertek meg.

Egy véres nap Kuttin. Soká lesz emlékeztető Kuttin az év augusztus 10, mint ottani levelezőnk jelenti. Mult vasárnap bucsut tartottak, melyen a különben jómódú község fiatalsága máskor is ki szokott rugni a hámból. Már a délutáni órákban véres küzdelem fejlődött ki, melyben Raibovszki Lőrinc jobb szemének elvesztését siratja el nevenapján. Simka Jánosnak pedig szintén szemét szurták ki egy összetörött szódás üvegnek szivós maradványaival. Estére még szomorú eset következett. Gelb Mór, ottani pék másnapra sütni készült, de egyik legénye, Rusavy Ferenc, sehogy sem volt munkára kapható. Gelb keresésére indult Gogola Pál segédjével együtt míg végre egy koresmában ráakadtak és hazatuszkolták. Időközben otthon újra szóváltás és dulakodás fejlődött ki, mialatt Gogola egy borotvával felvágta Rusavynak nyakát, úgy hogy a dagasztó műhely köröskörül volt beszennyezve vérrrel. Rusavynak volt annyi ereje; hogy kifutott az udvarra, hol azonban hirtelen összerogyott és borzasztó hörgés közepett kilehelte lelkét. Csemez szolgabíró a véres esetekről nyomban jelentést tett a nyitrai kir. ügyészségnek.

Tolvaj cigányok. A nagysurányi aug. 11-iki országos vásáron egy csapat vásáros oláh-cigány Korpás János, ujlóthi földművessel alkuba bocsátkozott és addig alkudoztak vele, míg 100 koronát tartalmazó pénztárcáját ki nem lopták. A szegény ember veszteségét csak jó későn vette észre, s habár a csendőrség a szétszéledt cigányokat összefogdosta, a pénz elő nem került.

Tűz. Polakovics Ferenc, nagykeri jegyzőnek szerűskertje augusztus 12-én késő éjjel ismeretlen okból kigyulladt és reggelig porrá égett. A kár több ezer koronára rüg.

CSARNOK.

A sáfránytermesztés Nyitramegyében és a sáfrányosok.

(Folytatás.)

A sáfrányt ez időben természetik a keleten, vagyis Ázsia némely vidékén, Svájcban, Angliában, Tirolban, Alsó-Ausztriában, az utóbbi időkig hazánkban is természetik Pecs és Temesvár vidékén. Egykoron azonban serényen természetik Nyitravármegyében is, a minek feltüntetése e sorok tulajdonkepeni célja.

Sáfránytermesztés Nyitravármegyében.

A nyitraegyházmegyei schematismus névtár szerint Bornemisza Pál, erdélyi püspök a nyitrai püspökség kormányzója 1579 ik évben elhalálozott, s utódja, Mossóczy Zakariás csak 1582-ben neveztetett ki nyitrai püspöknek. Mig a székküresedés tartott, a püspökségi jövedelem kezelésébe erősen befolyt a királyi kamara, mely lehető pontossággal iratta össze a nyitrai püspökség haszonhajtó jogait és jövedelmeit. Az összeírásban előfordul ez a tétel is: „Ex vendito croco flor.

36. dn. 25.¹ Vagyis: „Eladott sáfrányból 36 forint és 25 denár.” E tételből bizonyos, hogy a nyitrai püspökségnek sáfrányból jövedelme volt, az azonban, hogy az a sáfránytermesztésből eredt, az alábbiakból fog kitünni.

A nyitrai püspökségnek az 1626 ik évvel megjelölt Urbarium könyvében a darázi templom jövedelmei közt előfordul a tized és kilenced egy kis „Saffran kert”-nek nevezett hegyfokról (Promontorium). A mint az összefüggésből következtetni lehet, ott az időben bort és nem sáfrányt természetik, de a hagyományos elnevezés fenntartotta nyomát az egykoron ott divott sáfránytermesztésnek. Darázs község a zaborhegyi szt. Ipoly apátság birtoka volt, s alig tévedünk, ha a „Saffran-kert” létesítését, s a benne üzött sáfránytermesztést a szt. Benedek-rend szerzeteseire vezetjük vissza, kik köztudomás szerint elévülhetlen érdemeiket szereztek maguknak Magyarország úgy szellemi, mint gazdasági művelődése körül.

Az idézett Urbarium könyvben Bajmóc. Apátiról, mely egykoron szintén a zaborhegyi apátságé volt, a legrégebb feljegyzés mondja, hogy 3 font sáfrányt és 2 mérő komlót tartozik szolgáltatni; későbbi, 1694-iki feljegyzés szerint, minden telektől járt egy unca sáfrány, s együttesen szolgáltatott négy mérő komlót. Tartozik-e Bajmóc-Apáti a sáfránytermesztő községek közé, nem merem eldönteni. Mert a szolgáltatások 1673-iki összeírásában a sáfrány-adózás nem fordul elő, s mivel azon időben oly községek is tartoztak a földesúrnak sáfrányt szolgáltatni, (pl. Németpróna) melyek számadásaiból biztosan tudjuk, hogy a sáfrányt s pedig elég drágán vásárolták.

Gróf Pálffy Tamás nyitrai püspök, 1673 ban Trencsén-Teplicen használta a fürdőt s itt június hó 3-án járultak elé küldöttségileg a vesztienici kerületi bírák és esküdt-előjárók, felpanaszolva sanyargatásukat és kárvallásukat, melyet folyton-folyvást a katonaság részéről szenvednek, minelfogva képteleneknek jelentették ki magukat az addigi census-adó megfizetésére. A püspök földesúr igazságon alapulónak találta a panaszt, s arra az évre tetemesen szállította le az adózást készpénzben, fentartotta azonban az elemi cikkeket szállítást a Kollonisch féle (1666—1669. nyitrai püspök) limitáció, kirovás szerint. A cikkeket közt előfordul a sáfrány is. Szucsán és Dvornik 19—19 unciát, Alsó- és Felső-Vesztienic 19—19 unciát, Raics 17¹/₂ unciát, Nagy- és Kis-Krstylene 4—4 unciát voltak kötelesek évenként szállítani a földesúrnak, ki a nyitrai várőrség ellátásáról tartozott gondoskodni. Nagy- és Kis-Krstylene sáfránytermesztéséről nincs adatom, de a többi elősorolt községekről kétségtelen, hogy sáfrányt természetik és sáfránnyal kereskedtek, vagyis valóságos sáfrányosok (sefranici) voltak, mely eluevezés elhalaványulva ugyan, maig is kíséri őket.

Az idézett Urbarium könyvben előfordul ugyan sáfrányszolgáltatás, sáfránytizedről azonban, mint a sáfránytermesztés biztos jeleről, említés nem tétetik. De a felső-vesztienici plébániai protokollumokban kétségtelen bizonyítékait találjuk a sáfránytermesztésnek és a sáfránnyal való kereskedésnek. Megjegyzendő, hogy a plébániához Alsó Vesztienicen, Dvornik és Raicscon kívül azon időben Szucsán is tartozott.

A plébániai könyvekben előforduló feljegyzések szerint, a sáfrányt egy előhegyen (Promontorium) természetik, s tized fejében a plébánosnak két unca sáfrányt adtak és tizedszedéskor a bírónál megvendégelték. A tized már tanúsítja, hogy az az előhegy a plébánia tulajdonához tartozott, a mit támogat az a másik feljegyzés is, hogy a plébánia földön művelt szőlőskéktől a plébánost a tized illette, míg a többi termelt bor után csak tizenhatod volt.

(Folyt. köv.)

¹ Közös pénzügyi levéltár. 1587. fasz. 14391.

Meghívó.

A vágsellyei gazda- és iparos-segélyszövetkezet
1902. évi augusztus hó 24-én délután 4 órakor
a kath. népkör helyiségében tartandó

IV. évi rendes közgyűlésére

a t. tagok ezennel tisztelettel meghívotnak.

A gyűlés tárgyai:

1. A gyűlés megnyitása az igazgatósági elnök által.
2. A közgyűlést vezető elnök és jegyző választása.
3. A jegyzőkönyvet hitelesítő kijelölése.
4. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése; a mérleg megállapítása; a felmentvény megadása.
5. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság választása.
6. Indítványok.

Vág-Sellyén, 1902. évi augusztus hó 10-én.

Az igazgatóság.

A vágsellyei gazda- és iparos-segélyszövetkezetnek nyereség-veszteség számlája

a IV. üzleti év végén, vagyis 1902. évi július hó 31-én.

Bevétel.		Kiadás.	
	kor. fl.		kor. fl.
1. Mult évi nyereség	1473 92	1. Lakbér	80 —
2. Belépési díjakból, 59 üzletrész után	23 60	2. Kezelési kiadások	153 30
3. Díjakból	66 64	3. Egyenleg, mint nyereség	2742 14
4. Kamatokból, 94351 kor. forgalom után 6%	1411 28		
összesen	2975 44	összesen	2975 44

Gazda- és iparos-segélyszövetkezet Vág-Sellyén:

Hlavaty Ferenc, ig. elnök.

Tyúkos Károly, ig. tag. Miskovics Vendel, ig. tag. Baran Mihály, ig. tag. Polák Kázmér, ig. tag.

Ezen nyereség-veszteség számlát megvizsgáltuk, a fő és segéd-könyvekkel mindenben meg-
egyezőnek és helyesnek találtuk.

A felügyelő-bizottság:

Hojszik Imre, felügyelő-bizottsági alelnök; Hucskó Bálint, Miskovics István, Miskovics Mátyás, Belovics Lajos, Hlavaty Sándor, Gremen József, Hlavaty Péter, Péter József, Hucskó Ferenc, Szabó Bálint.

A vágsellyei gazda- és iparos-segélyszövetkezetnek mérleg-számlája

a IV. üzleti év végén, vagyis 1902. évi július hó 31-én.

Vagyon.		Teher.	
	kor. fl.		kor. fl.
1. Váltótárcában	25814 —	1. Befizetett üzletrészek	23476 10
2. Készpénz 1902. évi július hó 31-én	482 32	2. Tőkesített kamatok	78 08
		3. Egyenleg, mint nyereség	2742 14
összesen	26296 32	összesen	26296 32

Gazda- és iparos-segélyszövetkezet Vág-Sellyén:

Hlavaty Ferenc, ig. elnök.

Tyúkos Károly, ig. tag. Miskovics Vendel, ig. tag. Baran Mihály, ig. tag. Polák Kázmér, ig. tag.

Ezen mérleg-számlát megvizsgáltuk, a fő- és segéd-könyvekkel mindenben megegyezőnek és helyesnek találtuk.

A felügyelő-bizottság:

Hojszik Imre, felügyelő bizottsági alelnök; Hucskó Bálint, Miskovics István, Miskovics Mátyás, Belovics Lajos, Hlavaty Sándor, Gremen József, Hlavaty Péter, Péter József, Hucskó Ferenc, Szabó Bálint.

Nyitra város rendőr-kapitányi hivatalától.

3416/1902. sz.

Hivatalos hirdetmény.

A m. kir. belügyminiszter úr ő nagyméltóságának 22527—1186/V. a. sz. rendelete és Nyitra város tanácsának 654—3054/86. sz. határozata alapján felhivatnak mindazok, kik a **nehai báró Wodianer Mór** által, önhibájukon kívül elszegényedett, az egyesített Nyitra város területén állandóan tartózkodó, Magyarországon honossággal bíró iparosok és kereskedők javára, tekintet nélkül a vallásra tett alapítványból való segélyezésre igényt tarthatnak: hogy az alant megjelölt okmányokkal felszerelt **bélyegmentes** folyamodványukat legkésőbb 1902. évi szeptember hó 1-ig Nyitra város tanácsánál nyujtsák be.

Megjegyeztetik, hogy azok, kik család ellátásáról gondoskodnak és gyermekekkel bíró özvegy nők, kik ipart űznek, egyenlő körülmények között a többi kérelmezők felett elsőbbséggel bírnak; továbbá, hogy **egy és ugyanazon személy két egymástól következő évben az alapítvány élvezetében rendszerint nem részesülhet, azonban a m. kir. belügyminiszter úr, az ipar- és kereskedelemügyi miniszter úr meghallgatásával — különös méltánylást érdemlő esetekben — az alul kivételt tehet.**

A folyamodványhoz következő okmányok melléklendők:

- a) hatósági bizonyítvány az iránt, hogy a kérelmező magyar honpolgár;
- b) hatósági bizonyítvány, mely a kérelmező életkorának megjelölése, személyi és családi viszonyainak kitérítése mellett igazolja azt, hogy vagyontalan és önhibáján kívül elszegényedett;
- c) hatósági bizonyítvány az iránt, hogy a kérelmező a város területén állandó műhelylyel vagy üzlettel bírt.

Ezen okmányok a városi rendőr-kapitányi hivatal által bélyegmentesen állíttatnak ki.

Nyitrán, 1902. évi augusztus hó 1-én.

Rédeky Géza s. k.
rendőrkapitány.

Aki jó, tartós és elegáns

ezipőt

akar venni

iskolába járó gyermekei számára,

az forduljon bizalommal

Sulgan András

czipész-üzletébe

Nyitrán, Vármegye-utca II. sz.

hol mindennemű saját készítményű **lábbelik** urak, hölgyek és gyermekek részére dús választékban mindig raktáron vannak.

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

Első cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR

Kronsteiner Károly Bécs, III. Hauptstr. 120.

(saját házában).

Aranyérmekkel kitüntetve.

Főhercegi és hercegi uradalmak, cs. és kir. katonai intézőségek, vasutak, ipari-bánya és gyári társulatok, építési vállalatok, építő-mesterek, ugyszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállítója. E viharmentes homlokzat-festékek, melyek mészből készültek, száraz állapotban, 1 oralakban és 46 különböző mintában különként 16 krtól fölfelé szállítanak és a mi a festék szintetizálását és tartósságát illeti, azonos az olajfestékekkel.

200 korona jutalék utánzások kimutatásáért.

Mintakártya, ugyszintén utasítás kívánatra ingyen és bérmentve.

„Védjegy.”

FERENCZ

pálinka (sósorszesz)

Vértesszörp

használatban a leghatásosabb — Feltétlen tisztasága következtében úgy külső, mint belső használatra mindenképp legjobban alkalmas, különösen is a most annyira kedvelt györomódszerre (massage). Kétféle sikerrel használható: köcsvény, csúsz, meghölgések ellen, bémulások, ficamoknál, gyulladás és kelésnél, továbbá a fejbőr erősítésére, valamint a száj tisztítására; belsőleg gyomor-görcs, rosszullét, fejfájás stb. ellen. Katonáknak, vadászoknak, turistáknak, levél-

hordóknak s általában sokat gyaloglóknak nélkülözhetetlen. Valódi csak a mellékelt védjeggyel. — Egy üveg 30 fillér, 1 és 2 korona. Kapható: gyógyszerárakban, drogeriákban, fűszerkereskedésekben. — Nyitrán: Czernyák R. és Einzinger József és társa uraknál, általában ott hol plakátok a fenti védjeggyel láthatók, valamint közvetlen: 32-50

Vértesszörp L. Sas-gyógyszerárában, Lugoson.

Jó és olcsó órák

3 évi írásban kiállított jótállással küld magánosok részére

Konrád János

órágyár és aranyeműek kivitelei háza

Brix-ben (Csehország)

Jó nickel-remontoir-óra 3 ft 75 kr

Valódi ezüst-rem.-óra 5 ft 80 kr

Valódi ezüst lánc 1 ft 20 kr

Nickel ébresztő óra 1 ft 95 kr

Cégem a császári és kir. sással van kitüntetve, több kiállításon arany és ezüst érmeikkel lón kitüntetve és ezekre menő elismerő levelekkel rendelkezik. (17-53)

Képes árjegyzéket bérmentve küldök ingyen.

Hirdetmények a „Nyitramegyei Szemle” részére jutányos áron felvételnek a kiadóhivatalban.

Egyedül valódi angol

Thierry A. gyógyszerész BALZSAMA.

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és ajánlva. — Az üvegek felszerelése a keresk. törvény mintavédelme alatt áll. — E balzsam belsőleg és külsőleg használható. Ez 1. Utolérhetetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek minden kéros állapotában, enyhíti a hurotot, csillapítja a váladékot, véget vett a fájdalmas köhögésnek s kigyógyítja a legregebb bajokat. 2. Kétféle hatása van a torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a lázokat. 4. Meglepően gyógyítja a gyomert s a bélbetegségeket és szaggatást a testben. 5. Széliden mozdítja elő a székélést s a vér tisztulását, megtisztítja a veséket, megszabadít a buskomorságtól s a hypochondriától, javítja az étvágyat s az emésztést. 6. Nagy-zerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, odvasfogaknál és szájröghadaskor s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felbőgést, a szájnak s a gyomornak bűzét. 7. Külsőleg csodálatos gyógyhatással bír a sebekre, új és régi forradásokra, orbánc, kiütés, varrak, megfagyott s megegetett tagokra, rüh, fekély s bőrduzzadás és repedés stb. esetében, megszünteti a fejfájást, zúgást, szaggatást, köcsvényt, fülfájalmat stb. Ügyeljünk mindig pontosan az itt látható zöld apáca védjegyre. Hamisítástól legjobban megóv az, ha közvetlenül tőlem, gyáramból rendelnek eredeti szab cartonokban. Ausztria s Magyarország minden postáállomására bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 K Bosznia és Hercegovina részére 400 K. Kevesebb nem küldetik szíjjel. Szétküldés előfizetés v. előleg beküldése mellett.

Miért szenved ön? Holott mindenféle és fajta, még oly régi sebre biztos gyógyulást talál és majdnem mindig elkerüli a fájdalmas és veszélyes operálást, valamint amputálást

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi Czentifolia-kenőcs

használatnál rendkívül jó hatása a sebek gyógyulásánál, valamint a fájdalmak enyhítésénél utolérhetlen. A valódi czentifolia kenőcs alkalmazható a gyermekágyasok rossz természetű mellbajainál, szoptatók mell keményedése, a tej elapadásának, az orbáncnak esetében, továbbá mindenféle régi sörvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak és csontpedéseknek, vágás, szúrás, lövés és ütés által előidézett sebeknek; az idegen testek, pl. üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál, mindenféle daganat, kinöves, képződmény, karbunkulus és ráknál, végre pokolvar, körömféreg, körömgyűlés, a lábnak járásközben történt kisebesülése, fagyás és égetés okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés által kisebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fulzúgás stb. stb. esetében. — A szállítás kizárólag az összeg előre küldése mellett eszközöltetik. Két tégely c-omagolással, postaszállítási díjjal együtt 3 K 50 fillér. Számos eredeti bizonyítvány rendelkezésre áll. Arra kérek mindenkit, hogy óvakodjék a hatáskülső hamisítások vévesétől s arra ügyeljen, hogy a tégelybe be van-e az apáca védjegymé és cégem: Thierry (Adolf) Limited gyógytára az „Órangyalhoz” Pregradában, égetve. Ezen gyógyhatásukban felülmúlhatlan két szer nemesak a romlásnak nincsen kitéve, sőt ellenkezőleg, minél régebb, annál értékesebb és hatásosabb, nem art sem a fagy, sem a forróság, tehát minden évszakban használhatók. Majdnem minden esetben segítenek és eredményvel járnak, legalább az orvos érkeztéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy basanló feldicsért érték és hatáskülső ügynevezett pótszereket venni, melyekért a pénzt haszontalanul dobják ki, hanem mindig ezen rég kipróbált olcsó és megbízható, emellett teljesen ártalmatlan világhírű szereket kell használni, melyeknek minden családban az eshetőségekre készenlében kellene lenni. Hol olyant nem kapunk, mely a valódiság minden jelét magán viseli, rendeljük meg egyszerűen direkte és címezük:

Thierry (Adolf) Limited „Órangyal-gyógyszertár” Pregrada

(Rohitsch-Sauerbrunn mellett.)

Közp. raktár Budapest TÖRÖK J. — Zágrábban MITTELBACH S. — Bécsben BRADY L. (18-52) gyógytarakban.

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti káinitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23-24% kén-savas káli tartalommal,

Stassfurti káitrágyasot

szavatolt 40% tiszta káli = 74-76% kén-savas káli tartalommal,

Kovasavas kálit

(dohánytrágyázásra), továbbá

mindennemű egyéb műtrágyaféléket, azonkívül

Rézgálicot (98-99%)

elismert kitűnő minőségben legolcsóbban szállít a

„HUNGÁRIA” műtrágya, kén-sav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.